

סילבוס

תרבות וחשיבה סוציולוגית : הגרמנים - 53864

תאריך עדכון אחרון 27-09-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גדי יאיר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: gad.yair@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב', שעה 12:10

מורי הקורס:

פרופ גדי יאיר

תאור כללי של הקורס:

מטרתו של קורס זה לבחון את ההגות הסוציולוגית הגרמנית כביטוי לקודים תרבותיים עמוקים, אשר

קיבלו ביטוי גם בהקשרים אחרים של יצירה. באופן ספציפי, הקורס יתבסס על ניתוח מקביל של טקסטים סוציולוגיים, ספרותיים ושל סרטים גרמניים, וזאת על-מנת לנסות ולפצח את "הקוד התרבותי הגרמני". בקורס נקרא טקסטים מכוננים, תוך ביקור בתחנות של מרכס, ובר, זימל, אסכולת פרנקפורט, הברמאס ואחרים. בחלק הראשון של כל שיעור נצפה בסרט גרמני (בעקבות קריאה מכינה של תיאוריה וספרות). בחלקו השני נעסוק בניתוח הסרט והטקסטים במשזור □ שלושת סוגי היצירה כביטויים של משהו עמוק יותר ומשותף □ של הקוד התרבותי הגרמני. בכל השיעורים נראה כי המדיות השונות (מדע, קולנוע, ספרות) מציגות תימות תרבותיות עמוקות משותפות, המתבססות, בעיקרון, על "חיצוי" מהותי ומתמשך בהווה ובתודעה הגרמנית ועל תפיסה תיאולוגית של "נפילה".

מטרות הקורס:

מטרתו של קורס זה לבחון את ההגות הסוציולוגית הגרמנית כביטוי לקודים תרבותיים עמוקים, אשר קיבלו ביטוי גם בהקשרים אחרים של יצירה. באופן ספציפי, הקורס יתבסס על ניתוח מקביל של טקסטים סוציולוגיים, ספרותיים ושל סרטים גרמניים, וזאת על-מנת לנסות ולפצח את "הקוד התרבותי הגרמני". בקורס נקרא טקסטים מכוננים, תוך ביקור בתחנות של מרכס, ובר, זימל, אסכולת פרנקפורט, הברמאס ואחרים. בחלק הראשון של כל שיעור נצפה בסרט גרמני (בעקבות קריאה מכינה של תיאוריה וספרות). בחלקו השני נעסוק בניתוח הסרט והטקסטים במשזור □ שלושת סוגי היצירה כביטויים של משהו עמוק יותר ומשותף □ של הקוד התרבותי הגרמני. בכל השיעורים נראה כי המדיות השונות (מדע, קולנוע, ספרות) מציגות תימות תרבותיות עמוקות משותפות, המתבססות, בעיקרון, על "חיצוי" מהותי ומתמשך בהווה ובתודעה הגרמנית ועל תפיסה תיאולוגית של "נפילה".

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
להבין את התרבות הגרמנית

דרישות נוכחות (%) :
90%

שיטת ההוראה בקורס: סרט + קריאת חומרים + הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1, 28.10.2014 □ ההיסטוריה, הפיצול והגרמנים □ שיעור מבוא

שיעור מבוא זה □ החיוני לכל הבנת הקורס ואין בלתו □ יציג את המסגרת המושגית הבסיסית המנחה את הקורס. נדון בטרומאות לאומיות עתיקות בגרמניה (התבוסה מול רומי, מלחמת הדת במאה ה-16) ונראה כיצד אלו ממשיכות ומכוננות פנים בהווה. נעשה זאת תוך התמקדות בהנגדה שהגרמנים נוהגים לעשות בין היוונים (הם שלפני הנפילה) לבין הרומאים (אחרי הנפילה והסיבה לנפילה).

להכנה לשיעור נא לצפות במיתולוגיה הגרמנית על ארמיניוס והקרוב על החירות מרומא
חלק א' : <https://www.youtube.com/watch?v=vzRKGGC2PTkg>
חלק ב' : <https://www.youtube.com/watch?v=Lp4o-cSZxQ-v>
<https://www.youtube.com/watch?v=vk9wwwOdBZ6A>

בשיעור, צפייה בסרטו של אריק טיל, "לותר", 2003.

טיילור, א.ג.פ., 1983. מהלך ההיסטוריה הגרמנית. תל אביב: זמורה, ביתן.
פרק א': "גרמניה מחולקת: ירושת הקיסרות הרומית הקדושה", עמ' 11-33.
מי זאת גרמניה: סרטון על מגמות ההיאחזות ביבשת.

Kahler, Erich 1985. *The Germans*. Boulder: Westview. (Not available in library)
Chapter 1: "The uniqueness of Germany," pp. 11-18.
Chapter 2: "The confrontation," pp. 19-37.
Marcuse, Herbert. [1936] 2008. *A Study on Authority*. London: Verso.
Chapter 1: "Luther and Calvin," pp. 12-34. HM 1251 M37 2008
Spengler, Oswald, 1924. "On the German national character."
Ginsberg, Morris, 1945. "German views of the German mind," Pp. 43-69 in
Gooch, G.P. et.al., *The German Mind and Outlook*. London:
Chapman & Hall. DD 76 G4
Dumont, Louis. "Are cultures living beings? German identity in interaction." *Man*,
Vol. 21, no. 4 (1986): 587-604.

קריאות כיתה אפשריות להדגמת התימות:
ניטשה, פרידריך, 1976. המדע העליון. תל אביב: שוקן. E4 H4 3312 B
Heidegger, Martin, 1957. *Discourse on Thinking*. New York: Harper Torchbooks. B
3279 H48 G43
Speer, Albert 1946 "summary statement in the Nuremberg Trial."
סרט הסברה חדש, הקורא לגרמנים לחזור להיות גרמנים: Duetschland bist du
<http://www.youtube.com/watch?vRRyfsxQ9M88&featurerelated>
https://www.youtube.com/watch?vbq_MRWewv80

שיעור 2, 4.11.2014 □ הגולם והגרמנים

בשיעור זה נציג את אחד משני הנרטיבים הגרמניים הפופולריים, המכונים הגות ויצירה בגרמניה
מהמאה התשע עשרה ועד היום. נרטיב הגולם שקם על יוצרו נותן הסבר תרבותי "מוכן מראש" לכל
התרחשויות בהווה, מהשתלטות הקפיטליזם ועד אסונות אקולוגיים. לאן שלא נפנה, נחזור ונמצא בהגות
הגרמנית את הנרטיב הבסיסי הזה, שמותיר את האשמה בידי הגולם שהשתלט על הגרמני הטהור.

צפייה בסרטו של פול וגנר, *Golem Der*, 1920. 9310 OSV.

Yair, Gad and Michaela Soyer, 2008. *The Golem and German Social Theory*.
Lanham, MD: Rowman & Littlefield. Chapter 1, pp. 13-36. HM 477 G3 Y35
Gelbin, Cathy S. "Golem Figures in Post-1989 German and Austrian Culture."
Pp. 193-208 in: *German Memory Contests: The Quest for Identity in Literature, Film,
and Discourse since 1990*, edited by Anne Fuchs, Mary Cosgrove and Georg Grote.
New York: Camden House, 2006.
Ledig, Elfi. 1988. "Making movie myths: Paul Wegener's 'The Golem'." Pp. 36-45 in
Golem: Danger, Deliverance and Art, edited by Emily D. Bilsky. New York: The

---

Jewish Museum. Ereserve 000531714
Meyrink, Gustav. 2005 [1914]. *The Golem*. Prague: Vitalis. PT 1327 M49 1976

מיירינק, גוסטב, 1997. הגולם. ירושלים: כרמל.

שיעור 3, 11.11.2014 □ פאוסט והגרמנים

שיעור זה משלים את קודמו ודן בנרטיב הבסיסי השני המכונן את החשיבה הגרמנית על ההיסטוריה של נפילה: סיפורו של פאוסט כמשל, שלהם כנמשל. פאוסט הוא הגרמני הטוב, שהשטן מפתה אותו לצעוד על עבר המודרניות, המדע והציוויליזציה. ואלו, מעשה שטן, משתלטים על הגרמני הטוב. סיפור? מציאות?

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, *Faust*, 1926. 8297 OSV.

לקריאה

תנ"ך, ספר איוב + אחד משלושת הפריטים להלן:

Weber, Max. 1946. "The social psychology of the world religions."
Pp. 267-301 in *From Max Weber: Essays in Sociology*, edited
by H.H. Gerth and C. Wright Mills. New York: Oxford University Press.
HM 57 W44 (000030973)

Berman, Marshall. 1988. *All that is Solid Melts into Air: The Experience of
Modernity*. New York: Penguin. Pp. 37-86. CB 425 B458 1988
(001383388)

גתה, יוהן וולפגנג, 2006. פאוסט: טרגדיה. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב. לקרוא
את החלק הראשון של הטרגדיה; למתעניינים □ גם את השני. 2006 F2 H4 2034 PT
(001373862)

מאן, תומאס, 2003. בית בודנברוק. תל אביב: עם עובד. 2003 B81 A44 2625 PT
הסה, הרמן, [1919], 2006. דמיאן. תל אביב וירושלים: שוקן.

Mann, Thomas. 1963. □ *Germany and the Germans*, □ pp. 45-65 in:
Thomas Mann's Addresses Delivered at the Library of Congress, 1942-1949.
Washington: Library of Congress.

Muller, Hans-Peter. 2011. "Goethe: the ambivalence of modernity and the Faustian
ethos of personality." Pp. 169-176 in *Sociological Insights of Great Thinkers*, edited
by Christopher Edling and Jens Rydgren. Santa Barbara: Praeger. HM 585 S593 2011

שיעור 4, 18.11.2014 □ הכפיל, ה- *ngerxDoppelg*, והגרמנים

בשיעור זה נחזור למוטיב הפיצול, "הספליט", בהגות וביצירה הגרמנית, ונראה מדוע לגרמנים יש חובה יתירה אל הלא מודע ולשטני. נדון בהסבר הפרוידיאני של ציוויליזציה ומקומו של הארוס.

צפייה בסרטו של פול וגנר, *The Prague of Student*, 1912. OSV 3888 או OSV 10172

Hedman, John. 1990. The Double in Nineteenth-Century Fiction. London: McMillan. Chapters 1 and 2, pp. 1-20. PN 56 D67 H47 (000318169)

מרקוזה, הרברט, 1978. ארוס וציוויליזציה. בני ברק: ספרית פועלים, פרק 4, עמ' 56-72,
"הדיאלקטיקה של הציוויליזציה". M371 173 BF
הופמן, א.ת.א, 1983. "איש-החול", עמ' 35-7. בתוך: קדירת הזהב וסיפורים אחרים. תל
אביב: הקיבוץ המאוחד. M5 H4 2361 PT
שמיסו, אדלברט פון, 1998. הצל או המעשה המופלא בפטר שלמיל. תל אביב: עם עובד.
PT 1834 P6 H4

קריאת כיתה: פריד, זיגמונד, 1970. "המאויים". בתוך: כתבי זיגמונד פריד □ כרך 4.
תל אביב: דביר. 1966 A1 F84 173 BF

קריאה רלוונטית להרחבה:

Coates, Paul. 1988. *The Double and the Other: Identity as Ideology in Post-Romantic Fiction*. Hampshire: Macmillan Press. PN 56 D67 C6

Rank, Otto. 1971. The Double: A Psychoanalytic Study. North Carolina: The University of North Carolina Press. PN 56 D67 R25

שיעור 5, 25.11.2014 □ חברה, תעשייה ומהפכה אצל הגרמנים

בשיעור זה נפנה להתמודדות של הגרמנים עם המודרניות, הקפיטליזם והטכנולוגיה, ונראה כיצד הנרטיבים המכוננים בהם דנו חוזרים ומופיעים בביטויים תרבותיים שונים: קולנוע, מדע ספרות. נדון בקפיטליזם מצד אחד, ובחווית האדם המנוכר □ מעצמו ומשפחתו □ מצד שני. בשולי הדברים נלמד על הזיהוי בין אמריקה לשטן לאורך מאתיים השנים האחרונות.

צפייה בסרטו של פריץ לאנג, *8421 OSV, 1924, Metropolis*

מרכס, קרל, 1977. כתבי שחרות. בעריכת שלמה אבינרי. תל אביב:
פועלים. A221 39.5 HX

פרק ד': "העבודה המנוכרת", עמ' 118-131. *ereserve*. 000525503

פריש, מקס . 1982. הומו פאבר. תל אביב: פועלים. 1963 H61 R814 2611 PT.

על אנטי-אמריקניות בהגות הגרמנית:

Ceaser, James W. 2003. "A genealogy of anti-Americanism."
The Public Interest, Summer 2003: 3-18.

שיעור 6, 2.12.2014 □ המדים והגרמנים

הגרמנים חוזרים ועוסקים בשאלה של חופש מול ציות, ורואים את המדים והשררה כביטוי אחד של ישותם העמוקה, אך יש בהם אמביוולנטיות עמוקה בעניין: בשיעור זה נתמקד במדים כמטאפורה רחבה יותר של מוטיב הציות והצייתנות בתרבות הגרמנית, אליו נחזור בהמשך שוב ושוב.

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, *Laugh Last*, 1924, OSV 8301

קאנט, עמנואל, 1997. "תשובה לשאלה: נאורות מהי?", עמ' 45-52 בתוך בשארה, עזמי (עורך), הנאורות □ פרויקט שלא נשלם? שש מסות על נאורות ומורדניזם. תל אביב: הקיבוץ המאוחד. 000523125 Ereserve.

Marcuse, Herbert. [1936] 2008. *A Study on Authority*. London: Verso.
Chapter 2: □ Kant, □ pp. 35-50. HM 1251 M37 2008

מאן, היינריך, 1986. הנתין. תל אביב: זמורה, ביתן □ מוציאים לאור.
PT 2625 A43 V61 (000369393)
פאנדר, אנה, 2012. שטאזילנד. תל אביב: דביר.

אפשרות לקריאת כיתה
ברוך, הרמן, 1988. הסהרורים: טרילוגיה. בני ברק: הקיבוץ המאוחד. עמ' 17-21.
Ereserve 000531718 and PT 2603 R657 S361
קפקא, פרנץ, 2007 [1917-1924]. "לשאלת החוקים", עמ' 119-121. בתוך: פ. קפקא, היונה שעל הגג [כתבים מן העיזבון]. תל אביב: עם עובד. PT B751 A26 2621
קפקא, פרנץ, 1993. "בפתח החוק", עמ' 112-113. בתוך: פ. קפקא, סיפורים. ירושלים אביב: שוקן. 1993 A61 A26 2621 PT

שיעור 7, 9.12.2014 □ הכפר, העיר המודרניות והגרמנים

אחד הניגודים הבסיסיים בהווה הגרמנית □ המכונן את מושגי היסוד של הסוציולוגיה □ הוא בין הכפר (הטבעי, הבריא, השורשי והאותנטי) לעיר (המנוונת, המנוכרת, הזרה). נראה כיצד הנגדה זו מופיעה בהגות הגרמנית בכל זירותיה.

צפייה בסרטו של קארל גרון, *Strasse Die*, 1923, OSV 4983

Toennies, Ferdinand. [1887] 1963. *Community and Society*. New York: Harper Torchbooks. Part 1, pp. 33-102. HM 57 T633 1957 (000112030)
Stern, Fritz, 1961. *The Politics of Cultural Despair: A Study in the Rise of the Germanic Ideology*. Berkeley: University of California Press.

Introduction, pp. xi-xxx. DD 76 S72 1965
זימל גיאורג, 2004. "העיר הגדולה וחיי הנפש", עמ' 23-40. בתוך זימל, פארק ווירט',
אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית. תל אביב: רסלינג.
Ereserve000524030
צוויג, סטפן, 1982. העולם של אתמול. תל אביב: זמורה ביתן. W481 W42 2653 PT

שיעור 8, 16.12.2014 □ האישה הגרמנית: הנפילה לאמריקה

הפיצול הכרוני בהווה הגרמנית בא לידי ביטוי גם בהבנת הנשיות והגבריות בגרמניה, גם בהבנת
המיניות והעירום. בשיעור זה נדון בדימוי הדמוני שיש לנשיות, המפתה, המדיחה, המפילה מגן-העדן.
נדון בכאוס של המין ובהיתר לחגוג אותו בזירות הידועות של הקרנבל, המאפשר התפרצויות של הכאוס
בלי לאיים על הסדר.

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, Sunrise, 1927, OSV 1766.

Ermarth, Michael, 2012. Girls Gone Wild in Weimar Germany: Siegfried Kracauer on
Girlkultur and the Un-Kultur of Americanism. MODERNISM/Modernity, Vol. 19(1):
1-18.

אלמונית, 2006. אישה בברלין: רשימות יומן מ-20 באפריל עד 22 ביוני 1945. תל אביב:
עם עובד. 001356905) 2005 F721 811.5 D

שיעור 9, 23.12.2014 □ הפרופסור, סוגי סמכות והגרמנים

בשיעור זה נחזור לסוגיית הסמכות והציות, ונראה אותה במופעיה המטרימים את מה שעומד לבוא
בהיסטוריה הגרמנית של הרייך השלישי. האם הנאציזם הוא ביטוי חדש למסורות קודמות ("האנטישמיות
החדשה") או שמא הוא "יש מאין"? אנחנו נדגיש את "החדשה", אך נראה שהיא לא ממש חדשה ולא
ממש חלפה.

צפייה בסרטו של יוסף שטרנברג, Angel Blue The, 1930, OSV 9395.

ובר, מקס, 1980. על הכאריזמה ובניית המוסדות. ירושלים: מאגנס.
"משמעותה של משמעת", עמ' 17-26. W381 131 HM (000174983)

Yair, Gad and Michaela Soyer, 2008. The Golem in German Social Theory.
Lanham, MD: Rowman & Littlefield. Chapter 4, pp. 77-110. HM 477 G3 Y35

Schaffner, Bertrand, 1948. Father Land. New York: Columbia University Press.
□The German father□, pp. 15-33. DD 76 S3

מאן, היינריך, 1987. פרופסור אונרט (המלאך הכחול). תל אביב: זמורה ביתן □
מוציאים לאור. P71 A43 2625 PT (000369424)

קפקא, פרנץ, 1993. "יוזפינה הזמרת או עם העכברים", עמ' 204-223. בתוך: פ. קפקא, סיפורים.
ירושלים ותל אביב: שוקן. 1993 A61 A26 2621 PT

שיעור 10, 30.12.2014 □ על יהודים וגרמנים

הקשר בין היהודים והגרמנים הוא אחד המדהימים ביותר בהיסטוריה, וראוי להעמיק בו על-מנת להבין את המשיכה היהודית/ישראלית אל הגרמניות כמו גם את העיוורון-הפנימי שהיה ואולי עודנו כרוך בה. איך מוסברת אהבת היהודים לגרמנים לפני הרייך השלישי, וכיצד נותרה חקוקה האהבה הזאת גם אחריו? מה מושך את הישראלים בחזרה אל ברלין? ומה יש במורשת האנטישמיות הגרמנית, הרואה ביהודים את האחר המוחלט? והאם יש גם מסורת פילושמית בגרמניה? מה הקסם של היהודים בגרמניה?

צפייה בסרטו של סטפן רוזוויצקי, הזיכרונות, 2007. OSV 9648

אדורנו, תיאודור ו. ומקס הורקהיימר, 1993. "יסודות האנטישמיות וגבולות הנאורות", עמ' 279-313 בתוך ת.ו. אדורנו ומ. הורקהיימר, אסכולת פרנקפורט. בני ברק: פועלים. HM 57 A41000358875

Kahler, Erich, 1967. *The Jews among the Nations*. New York: Frederick Ungar Publishing Co. ("The Jews and the Germans", pp. 95-119).

אוסצקי-שטרן, דניאלה, 2012. שקיעת האלים: יוזף גבלס, התעמולה הנאצית והשמדת היהודים בשנה האחרונה של מלחמת העולם השנייה. חיפה: מורשת.
אילון, עמוס, 2004. רקוויאם גרמני: יהודים בגרמניה לפני היטלר, 1933-1743. אור יהודה: דביר. E571 G33 135 DS
בק, אלדד, 2014. גרמניה, אחרת. תל אביב: ידיעות אחרונות, ספרי חמד.
וולקוב, שולמית, 2002. במעגל המכושף. תל אביב: עם עובד. V64 G33 144.5 DS
טננבוים, טוביה, 2014. אני ישן בחדרו של היטלר. אשקלון: סלע-מאיר.
עוז-זלצברגר, פניה, 2001. ישראלים, ברלין. ירושלים: כתר.
צימרמן, משה, 2013. גרמנים נגד גרמנים: גורלם של היהודים 1938-1945. תל אביב: עם עובד.
קלמפרר, ויקטור, 2005. יומנים: 1933-1945. תל אביב: עם עובד. A321 K54 247 DD
קניוק, יורם, 2004. הברלינאי האחרון. תל אביב: ידיעות אחרונות. A16 K36 5056 PJ
שלינק, ברנהארד, 2001. "ברית מילה", עמ' 143-184 בתוך אהבות מאוחרות. לוד: גני אביב. L531 L52 2680 PT
שפי, נעמה, 1999. טבעת המיתוסים: הישראלים, ואגנר והנאצים. תל אביב: זמורה-ביתן ואוניברסיטת חיפה.

שיעור 11, 6.1.2015 □ מפיסטו: החיצוי בין התרבות והפוליטיקה אצל הגרמנים

התרבות, כמו הכפר, מחוברת לרומנטיקת הלב של הגרמנים, והם משתמשים בה, כמו באותנטיות, כדי לתרץ את הכישלון שלהם בפוליטיקה. בשיעור זה נתבונן במוטיב הנפילה באור חדש-ישן: הנאצים והחזרה למפיסטו.

צפייה בסרטו של איסטבן סאבו, מפיסטו, 1981. OSV 8632

Lepenis, Wolf, 2006. *The Seduction of Culture in German History*. New Jersey: Princeton University Press.
Chapters 1 and 2, pp. 9-55. DD 97 L47 2006 (001369192)

הפנר, סבסטיאן, 2002. סיפור של גרמני : 1914-1933. תל אביב: חרגול.
DD 86.7 H26 A31 2002 00051200

ברש-רובינשטיין, עמנואלה, 2010. השטן הנאצי: עיונים ב'מפיסטו' לקלאוס מאן וב'ממלא המקום' לרולף הוכהוט. ירושלים: מאגנס. פרק ראשון ושני, עמ' 7-80.
PT 2625 A435 Z54 2010

שיעור 12, 13.1.2015 □ הגרמנים, "פדגוגיה שחורה" והבנאליות של הרוע

חמלה היא אסון מוסרי, טען היטלר, והיה מוכן להקריב גם את עמו על מזבח התהילה. היטלר לא היה יוצא-דופן. רוע הלב הגרמני היה שם לפניו, ובירור צריך לעמוד גם על אחריותו בימינו. נתבונן בבנאליות של הרוע של הרייך השלישי ובשורשיו, וננסה לדון באחריותו.

סרטו של מיכאל הנקה, סרט לבן 2009. [144 דקות] OSV 9656

ארנדט, חנה, 2000. אייכמן בירושלים : דו"ח על הבנאליות של הרוע. תל אביב: בבל.
DS 134.73 A741 2000

לצפייה: הספציאליסט, סרטו של אייל סיוון. OSV 9833

פאלאדה, הנס, 2010. לבד בברלין. תל אביב: פן ומשכל. PT 2010 J41 A58 2611

בראונינג, כריסטופר רוברט, 2004. אנשים רגילים: גודד מילואים 101 של משטרת הסדר ו"הפתרון הסופי" בפולין. תל אביב: ספריית עליית הגג.
DS 134.73 B771 2004

גולדהגן, דניאל יונה, 1996. תלוינים מרצון בשירות היטלר: גרמנים רגילים והשואה. תל אביב: ידיעות אחרונות.

טוכולסקי, קורט, 1992. טירת גריפסהולם. תל אביב: ספרית פועלים.

שיעור 13, 20.1.2015, הזיכרון הגרמני ואמביוולנטיות: התמודדות עם המלחמה כדוגמה לחיצוי

כמו לישראלים, גם לגרמנים לקח דור ושניים כדי להתחיל להתמודד בגלוי עם מה שהודחק עמוק כל כך אחרי מלחמת העולם השנייה. נדון בהתמודדויות שונות של הגרמנים עם הניסיון לבנות זיכרון ומופתים מול הטראומה, ונראה מה נותר מודחק ואיך פועלים הנרטיבים של הזיכרון.

צפייה בסרטו של אוליבר הירשביגל, הנפילה, 2005. OSV 7501
צפייה אישית בסרט "הילדים של היטלר", סרטו של חנוך זאבי.

צפייה אישית בסרט התיקודי: *Children s'Hitler*. בהנחיית ההיסטוריון גידו קנופ.

Eshel, A. (2000). *Jewish Memories, German Futures: Recent Debates in Germany about the Past*. Paper presented at the Paul Lecture 2000: Robert A. and Sandra S. Borns Jewish Studies Program, Bloomington.

Moltke, J. V. (2007). *Sympathy for the devil: Cinema, history, and the politics of emotion*. *New German Critique*, 102, 17-43.

Spengler, Oswald, 1926. *The Decline of the West*. New York: A.A. Knop
Read: □ Introduction, □ Pp. 3-50. CB 83 S6 (000000713).

Sebald, W.G. 2004. *On the Natural History of Destruction*. New York: The Modern Library. PT 405 S423 2003

Shlink, Bernhard, 2009. *Guilt about the Past*. Queensland: University of Queensland Press. Chapter 2: "The Presence of the Past", pp. 23-42.

מרגלית, גלעד, 2006. אשמה, סבל וזיכרון: גרמניה זוכרת את מתיה במלחמת העולם השנייה. חיפה: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה. 2007 M27 20 DD

בל, היינריך, 2010. מכירת החיסול של הכאב. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

בר-און, דן, 1997. מורשת השתיקה: שיחות עם ילדי הרייך השלישי. באר שבע: הוצאת אוניברסיטת בן-גוריון. B361 256.5 DD

גראס, גינטר, 2011. קילוף הבצל. אור יהודה: כנרת, זמורה-ביתן, דביר □ מוציאים לאור. לקריאה, הסיפורים בעמודים 178-127. 2010 1 A6 O394 2662 PT

גראס, גינטר, 2004. בהילוך של סרטן. אור יהודה: זמורה ביתן. 141 R338 2613 PT

לברט, נורברט ושטפן, 2013. הרי אתה נושא את שמי: המורשת המרה של ילדי הנאצים הבכירים. תל אביב: עם עובד.

שלינק, ברנהארד, 1998. נער קריאה. תל אביב: זמורה ביתן. V671 L52 2680 PT

דובה, אורסולה, 1999.
GERMANY: THE LEGACY OF BYSTANDERS, COWARDS, INFORMERS, DESKTOP
MURDERS, AND EXECUTIONERS
וגם...בפרונטליין

שיעור 14 27.1.15 □ פיצול, רצון והתנגדות בגרמניה

בשיעור זה נחזור לדיון בהתלבטות המוסרית של הגרמנים: חופש מחשבה מול חובת הפעולה. נראה עד כמה ההתנגדות קשה להם, במיוחד מול סמכות וכוח.

צפייה בסרטו של וים וונדרס, מלאכים בשמי ברלין, 1987. 1227 OSV

פרום, אריך, 1982. מנוס מחופש. תל אביב: דביר. 1992 F741 271 HM (000343757)

לנץ, זיגפריד, 2010. אניית המגדלור. ירושלים: כתר. 2009 F41 E583 2623 PT

Fromm, Erich, 2010. *On Disobedience*. New York, HarperCollins. Pp. 1-12.
Stargardt, Nicholas, 2010. "The troubled patriot: German Innerlichkeit in World War II." *German History*, 28 (3), 326-342. e-journal
Shlink, Bernhard, 2009. *Guilt about the Past*. Queensland: University of Queensland Press. Read: "Prudence and Corruption," pp. 89-116.

קריאת כיתה: בנג'מין, ולטר, 1996 [1940]. "על מושג ההיסטוריה", עמ' 309-318. בתוך:
בנג'מין, ולטר, הרהורים □ כרך ב', תל אביב: הקיבוץ המאוחד. 000532624 Ereserve

שיעור 15, הטוטליות, האני והגרמנים

בשיעור זה ננסה לבחון את השאלות היסודיות של הקורס ולבחון "האם הוא שהיה הוא שיהיה?" האם היה שינוי אחרי 1945 ובאילו תחומים? מה אומר משטר השטאזי במזרח גרמניה? ומה מלמד הזיכרון המודחק במערב? האם הגרמנים של ימינו הם "אותה חיה תרבותית" □ כי כולנו חיות תרבותיות ומאוד שונות בשל התרבות שלנו □ כמו שהיו סביהם מהרייך השלישי? איפה הם ואיפה אנחנו?

צפייה בסרטו של פלוריאן הנקל דונרסמארק, חיים של אחרים, 2006. 8356 OSV

מרקוזה, הרברט, 1970. האדם החד ממדי. מרחביה: ספרית פועלים. M269 101 HM
<http://www.marcuse.org/herbert/pubs/64onedim/odmcontents.html>

פאנדר, אנה, 2012. שטאזילנד: סיפורים מהצד השני של חומת ברלין. תל אביב: דביר.

קפקא, פרנץ, 1992. המשפט. ירושלים: שוקן. 1992 P71 A26 2621 PT

שיעור 16, רגשות מול רציונליזם: על יחסים ולבבות בגרמניה

בשיעור זה נתמקד בפיצול הגרמני בין אזור הרגשות לבין אזור ההגיון החף מהם. נדון בפיצול בין מה מותר במרחב הציבורי ומה בפרטי, מה הקשר בין עבודה, רגשות ותשוקות, ונחזור לדין בסיסי בשאלות לגבי היכולת הנפשית להדחיק, לפצל, להשליך ולהעלים חלקים מהותיים בחוויה האנושית. מכאן נשאל: האם טבעם של בני-האדם ונפשותיהם הם אוניברסליים או מוטבעי-תרבות? האם ישנה פסיכולוגיה אוניברסלית?

צפייה בסרטו של סנדרה נטלבק, המטבח של מרתה, 2001.

באמצעות סרט זה נבחן גם שאלות על אוכל □ טבעי או מהיר □ ועל אורגניות מול מכניות. המטבח, במובן זה, ישקף לנו שוב את שאלות היסוד על הפיצול בין הטבעי למלאכותי, על העדן ועל הנפילה ממנו.

שיעור 17, תרבות, הגות וסוציולוגיה גרמנית

בשיעור זה נחזור לתיזה הבסיסית קורס זה ונברר מחדש את הטענה כי התיאוריה הסוציולוגית הגרמנית מהווה שיקוף של תימות תרבותיות עמוקות יותר □ עמוקות יותר היסטורית ורחבות יותר באתרי השפעתן (קולנוע, ספרות, שירה, פוליטיקה וחיים בגרמניה). נחזור לטקסטים סוציולוגיים יסודיים המבהירים את הייחודיות התרבותית של הסוציולוגיה הגרמנית.

Aron, Raymond. *German Sociology*. Glencoe: Free Press, 1957.

Frédéric Vandenberghe, 2009. *A Philosophical History of German Sociology*. Oxon, UK: Routledge.

Levine, Donald, 1995. *Visions of the Sociological Tradition*. Chicago: Chicago University Press. (Chapter 9: "The German tradition", pp. 181-211). ERESERVE 001429688

גרמניה לאן?

<http://www.guardian.co.uk/world/2013/mar/31/is-germany-too-powerful-for-europe>

סרטי בונס

□ הקבינט של ד"ר קליגרי

□ סופי שול

□ רוזנשטראסה

□ ילדה רעה

□ היהודי זיס

□ להתראות לנין

□ אשה בברלין

□ נער קריאה

□ ילדי פלא

□ מפלצת הלוליפופ

□ אזור משוחרר

□ ורוע אלימות □ לסמים מכורה גרמניה נערה על Christiane F,

□ שמש שחורה: סרט תיעודי על המיתולוגיה הנאצית, סרטו של רודיגר זונר, 6852 OSV

□ הדירה, בבימויו של ארנון גולדפינגר

סטודנטים רשאים להציע סרטים גרמניים □ ישנים או חדשים □ על-פי בחירתם. ספריית המדיה כוללת מדפים מיוחדים לקולנוע גרמני ומומלץ לבקש לחטט ולצפות.

חומר חובה לקריאה:

שיעור 1, 30.10.2011 □ ההיסטוריה, הפיצול והגרמנים □ שיעור מבוא

שיעור מבוא זה □ החיוני לכל הבנת הקורס ואין בלתו □ יציג את המסגרת המושגית הבסיסית המנחה את הקורס. נדון בטרואומות לאומיות עתיקות בגרמניה (התבוסה מול רומי, מלחמת הדת במאה ה-16) ונראה כיצד אלו ממשיכות ומכוננות פנים בהווה. נעשה זאת תוך התמקדות בהנגדה שהגרמנים נוהגים לעשות בין היוונים (הם שלפני הנפילה) לבין הרומאים (אחרי הנפילה והסיבה לנפילה).

צפייה בסרטו של אריק טיל, "לותר", 2003.

טיילור, א.ג'פ., 1983. מהלך ההיסטוריה הגרמנית. תל אביב: זמורה, ביתן.
פרק א': "גרמניה מחולקת: ירושת הקיסרות הרומית הקדושה", עמ' 11-33.

Kahler, Erich 1985. *The Germans*. Boulder: Westview. (Not available in library)
Chapter 1: □The uniqueness of Germany,□ pp. 11-18.
Chapter 2: □The confrontation,□ pp. 19-37.
Marcuse, Herbert. [1936] 2008. *A Study on Authority*. London: Verso.
Chapter 1: □Luther and Calvin,□ pp. 12-34. HM 1251 M37 2008
Spengler, Oswald, 1924. □On the German national character.□
Ginsberg, Morris, 1945. □German views of the German mind,□ Pp. 43-69 in
Gooch, G.P. et.al., *The German Mind and Outlook*. London:
Chapman & Hall. DD 76 G4
Dumont, Louis. "Are cultures living beings? German identity in interaction." *Man*,
Vol. 21, no. 4 (1986): 587-604.

קריאות כיתה אפשריות להדגמת התימות:
ניטשה, פרידריך, 1976. המדע העליז. תל אביב: שוקן. E4 H4 3312 B
Heidegger, Martin, 1957. *Discourse on Thinking*. New York: Harper Torchbooks. B
3279 H48 G43
Speer, Albert 1946 □ summary statement in the Nuremberg Trial.
סרט הסברה חדש, הקורא לגרמנים לחזור להיות גרמנים: *Duetschland bist du*
<http://www.youtube.com/watch?vRRyfsxQ9M88&feature=related>

שיעור 2, 6.11.2011 □ הגולם והגרמנים

בשיעור זה נציג את אחד משני הנרטיבים הגרמניים הפופולריים, המכונים הגות ויצירה בגרמניה מהמאה התשע עשרה ועד היום. נרטיב הגולם שקם על יוצרו נותן הסבר תרבותי "מוכן מראש" לכל התרחשויות בהווה, מהשתלטות הקפיטליזם ועד אסונות אקולוגיים. לאן שלא נפנה, נחזור ונמצא בהגות הגרמנית את הנרטיב הבסיסי הזה, שמותיר את האשמה בידי הגולם שהשתלט על הגרמני הטהור.

צפייה בסרטו של פול וגנר, *Golem Der*, 1920. OSV 990.

Yair, Gad and Michaela Soyer, 2008. *The Golem and German Social Theory*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield. Chapter 1, pp. 13-36. HM 477 G3 Y35
 Gelbin, Cathy S. "Golem Figures in Post-1989 German and Austrian Culture." Pp. 193-208 in: *German Memory Contests: The Quest for Identity in Literature, Film, and Discourse since 1990*, edited by Anne Fuchs, Mary Cosgrove and Georg Grote. New York: Camden House, 2006.
 Ledig, Elfi. 1988. "Making movie myths: Paul Wegener's 'The Golem'." Pp. 36-45 in *Golem: Danger, Deliverance and Art*, edited by Emily D. Bilsky. New York: The Jewish Museum. Ereserve 000531714
 Meyrink, Gustav. 2005 [1914]. *The Golem*. Prague: Vitalis. PT 1327 M49 1976

מיירינק, גוסטב, 1997. הגולם. ירושלים: כרמל.

שיעור 3, 13.11.2011 □ פאוסט והגרמנים

שיעור זה משלים את קודמו ודן בגרטיב הבסיסי השני המכונן את החשיבה הגרמנית על ההיסטוריה של נפילה: סיפורו של פאוסט כמשל, שלהם כנמשל. פאוסט הוא הגרמני הטוב, שהשטן מפתה אותו לצעוד על עבר המודרניות, המדע והציוויליזציה. ואלו, מעשה שטן, משתלטים על הגרמני הטוב. סיפור? מציאות?

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, *Faust*, 1926. 8297 OSV.

לקריאה

תנ"ך, ספר איוב + אחד משלושת הפריטים להלן:

Weber, Max. 1946. "The social psychology of the world religions." Pp. 267-301 in *From Max Weber: Essays in Sociology*, edited by H.H. Gerth and C. Wright Mills. New York: Oxford University Press. HM 57 W44 (000030973)

Berman, Marshall. 1988. *All that is Solid Melts into Air: The Experience of Modernity*. New York: Penguin. Pp. 37-86. CB 425 B458 1988 (001383388)

גתה, יוהן וולפגנג, 2006. פאוסט: טרגדיה. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב. לקרוא את החלק הראשון של הטרגדיה; למתעניינים □ גם את השני. 2006 F2 H4 2034 PT (001373862)

מאן, תומאס, 2003. בית בודנברוק. תל אביב: עם עובד. 2003 B81 A44 2625 PT
 הסה, הרמן, [1919], 2006. דמיאן. תל אביב וירושלים: שוקן.

Mann, Thomas. 1963. □ *Germany and the Germans*, □ pp. 45-65 in: *Thomas Mann's Addresses Delivered at the Library of Congress, 1942-1949*. Washington: Library of Congress.

Muller, Hans-Peter. 2011. "Goethe: the ambivalence of modernity and the Faustian ethos of personality." Pp. 169-176 in *Sociological Insights of Great Thinkers*, edited

by Christopher Edling and Jens Rydgren. Santa Barbara: Praeger. HM 585 S593 2011

שיעור 4, 20.11.2011 □ הכפיל, ה- α Doppelq, והגרמנים

בשיעור זה נחזור למוטיב הפיצול, "הספליט", בהגות וביצירה הגרמנית, ונראה מדוע לגרמנים יש חיבה יתירה אל הלא מודע ולשטני. נדון בהסבר הפרוידיאני של ציוויליזציה ומקומו של הארוס.

צפייה בסרטו של פול וגנר, *Prague of Student The*, 1912. OSV 3888 או OSV 10172

Hedman, John. 1990. The Double in Nineteenth-Century Fiction. London: McMillan. Chapters 1 and 2, pp. 1-20. PN 56 D67 H47 (000318169)

מרקוזה, הרברט, 1978. ארוס וציוויליזציה. בני ברק: ספרית פועלים, פרק 4, עמ' 56-72,
"הדיאלקטיקה של הציוויליזציה". M371 173 BF
הופמן, א.ת.א, 1983. "איש-החול", עמ' 35-7. בתוך: קדירת הזהב וסיפורים אחרים. תל
אביב: הקיבוץ המאוחד. M5 H4 2361 PT
שמיסו, אדלברט פון, 1998. הצל או המעשה המופלא בפטר שלמיל. תל אביב: עם עובד.
PT 1834 P6 H4

קריאת כיתה: פרויד, זיגמונד, 1970. "המאויים". בתוך: כתבי זיגמונד פרויד □ כרך 4.
תל אביב: דביר. 1966 A1 F84 173 BF

קריאה רלוונטית להרחבה:

Coates, Paul. 1988. *The Double and the Other: Identity as Ideology in Post-Romantic Fiction*. Hampshire: MaCmillan Press. PN 56 D67 C6

Rank, Otto. 1971. *The Double: A Psychoanalytic Study*. North Carolina: The University of North Carolina Press. PN 56 D67 R25

שיעור 5, 27.11.2011 חברה, תעשייה ומהפכה אצל הגרמנים

בשיעור זה נפנה להתמודדות של הגרמנים עם המודרניות, הקפיטליזם והטכנולוגיה, ונראה כיצד הנרטיבים המכוננים בהם דנו חוזרים ומופיעים בביטויים תרבותיים שונים: קולנוע, מדע ספרות. נדון בקפיטליזם מצד אחד, ובחווית האדם המנוכר □ מעצמו ומשפחתו □ מצד שני. בשולי הדברים נלמד על הזיהוי בין אמריקה לשטן לאורך מאתיים השנים האחרונות.

צפייה בסרטו של פריץ לאנג, *Metropolis*, 1924 OSV ,ג8421 x ג. רג-רג-רג-רג-רג-רג-רג

מרכס, קרל, 1977. כתבי שחרות. בעריכת שלמה אבינרי. תל אביב:
פועלים. A221 39.5 HX
פרק ד': "העבודה המנוכרת". עמ' 118-131. 000525503 ereserve

פריש, מקס . 1982. הומו פאבר. תל אביב: פועלים. 1963 H61 R814 2611 PT

על אנטי-אמריקניות בהגות הגרמנית:
Ceaser, James W. 2003. "A genealogy of anti-Americanism."
The Public Interest. Summer 2003: 3-18.

שיעור 6, 4.12.2011 □ המדים והגרמנים

הגרמנים חוזרים ועוסקים בשאלה של חופש מול ציות, ורואים את המדים והשררה כביטוי אחד של ישותם העמוקה, אך יש בהם אמביוולנטיות עמוקה בעניין: בשיעור זה נתמקד במדים כמטאפורה רחבה יותר של מוטיב הציות והציתנות בתרבות הגרמנית, אליו נחזור בהמשך שוב ושוב.

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, *Laugh Last*, OSV, 1924, ג.א.י-רג-רג-רג-רג-רג-רג-רג

קאנט, עמנואל, 1997. "תשובה לשאלה: נאורות מהי?", עמ' 52-45 בתוך בשארה, עזמי (עורך), הנאורות □ פרויקט שלא נשלם? שש מסות על נאורות ומורדניזם. תל אביב: הקיבוץ המאוחד. 000523125 Ereserve

Marcuse, Herbert. [1936] 2008. *A Study on Authority*. London: Verso.
Chapter 2: "Kant," pp. 35-50. HM 1251 M37 2008

מאן, היינריך, 1986. הנתיב. תל אביב: זמורה, ביתן □ מוציאים לאור.
PT 2625 A43 V61 (000369393)

קריאת כיתה
ברוך, הרמן, 1988. הסהרורים: טרילוגיה. בני ברק: הקיבוץ המאוחד. עמ' 17-21.
Ereserve 000531718 and PT 2603 R657 S361
קפקא, פרנץ, 2007 [1917-1924]. "לשאלת החוקים", עמ' 119-121. בתוך: פ. קפקא,
היונה שעל הגג [כתבים מן העיזבון]. תל אביב: עם עובד. B751 A26 2621 PT
קפקא, פרנץ, 1993. "בפתח החוק", עמ' 112-113. בתוך: פ. קפקא, סיפורים. ירושלים
אביב: שוקן. 1993 A61 A26 2621 PT

שיעור 7, 11.12.2011 □ הכפר, העיר המודרניות והגרמנים

אחד הניגודים הבסיסיים בהוויה הגרמנית □ המכונן את מושגי היסוד של הסוציולוגיה □ הוא בין הכפר (הטבעי, הבריא, השורשי והאותנטי) לעיר (המנוונת, המנוכרת, הזרה). נראה כיצד הנגדה זו מופיעה בהגות הגרמנית בכל זירותיה.

צפייה בסרטו של קארל גרון, *Strasse Die*, 1923.

Toennies, Ferdinand. [1887] 1963. *Community and Society*. New York: Harper Torchbooks. Part 1, pp. 33-102. HM 57 T633 1957 (000112030)

Stern, Fritz, 1961. *The Politics of Cultural Despair: A Study in the Rise of the Germanic Ideology*. Berkeley: University of California Press.

Introduction, pp. xi-xxx. DD 76 S72 1965

זימל גיאורג, 2004. "העיר הגדולה וחיי הנפש", עמ' 23-40. בתוך זימל, פארק ווירט', אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית. תל אביב: רסלינג.

Ereserve000524030

צוויג, סטפן, 1982. העולם של אתמול. תל אביב: זמורה ביתן. W481 W42 2653 PT

שיעור 8, 11.12.2011 □ האישה הגרמנית: הנפילה לאמריקה

הפיצול הכרוני בהווה הגרמנית בא לידי ביטוי גם בהבנת הנשיות והגבריות בגרמניה, גם בהבנת המיניות והעירום. בשיעור זה נדון בדימוי הדמוני שיש לנשיות, המפתה, המדיחה, המפילה מגן-העדר. נדון בכאוס של המין ובהיתר לחגוג אותו בזירות הידועות של הקרנבל, המאפשר התפרצויות של הכאוטי בלי לאיים על הסדר.

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, *Sunrise*, 1927, OSV 1766.

Ermarth, Michael, 2012. *Girls Gone Wild in Weimar Germany: Siegfried Kracauer on Girlkultur and the Un-Kultur of Americanism*. MODERNISM/Modernity, Vol. 19(1): 1-18.

אלמונית, 2006. אישה בברלין: רשימות יומן מ-20 באפריל עד 22 ביוני 1945. תל אביב: עם עובד. (001356905) 2005 F721 811.5 D

שיעור 9, 18.12.2011 □ הפרופסור, סוגי סמכות והגרמנים

בשיעור זה נחזור לסוגיית הסמכות והציות, ונראה אותה במופעה המטרימים את מה שעומד לבוא בהיסטוריה הגרמנית של הרייך השלישי. האם הנאציזם הוא ביטוי חדש למסורות קודמות ("האנטישמיות החדשה") או שמא הוא "יש מאין"? אנחנו נדגיש את "החדשה", אך נראה שהיא לא ממש חדשה ולא ממש חלפה.

צפייה בסרטו של יוסף שטרנברג, *Angel Blue The*, 1930, OSV 9395.

ובר, מקס, 1980. על הכאריזמה ובניית המוסדות. ירושלים: מאגנס. "משמעותה של משמעת", עמ' 17-26. W381 131 HM (000174983)

Yair, Gad and Michaela Soyer, 2008. *The Golem in German Social Theory*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield. Chapter 4, pp. 77-110. HM 477 G3 Y35

Schaffner, Bertrand, 1948. *Father Land*. New York: Columbia University Press. □The German father□, pp. 15-33. DD 76 S3

מאן, היינריך, 1987. פרופסור אונרט (המלאך הכחול). תל אביב: זמורה ביתן □ מוציאים לאור. (000369424) P71 A43 2625 PT

קפקא, פרנץ, 1993. "יוזפינה הזמרת או עם העכברים", עמ' 204-223. בתוך: פ. קפקא, סיפורים. ירושלים ותל אביב: שוקן. 1993 A61 A26 2621 PT

שיעור 10, 1.1.2012 □ יהודים וגרמנים

הקשר בין היהודים והגרמנים הוא אחד המדהימים ביותר בהיסטוריה, וראוי להעמיק בו על-מנת להבין את המשיכה אל הגרמניות ואת העיוורון-הפנימי הכרוך בה. איך מוסברת אהבת היהודים לגרמנים לפני הרייך השלישי, וכיצד נותרה חקוקה האהבה הזאת גם אחריו? מה מושך את הישראלים בחזרה אל ברלין?

צפייה בסרטו של סטפן רוזוויצקי, הזיכרונים, 2007.

אדורנו, תיאודור ו. ומקס הורקהיימר, 1993. "יסודות האנטישמיות וגבולות הנאורות", עמ' 279-313 בתוך ת.ו. אדורנו ומ. הורקהיימר, אסכולת פרנקפורט. בני ברק: פועלים. HM 57 A41000358875

אילון, עמוס, 2004. רקוויאם גרמני: יהודים בגרמניה לפני היטלר, 1743-1933. אור יהודה: דביר. 2004 E571 G33 135 DS אג-רג-רג-רג-רג-רג
וולקוב, שולמית, 2002. במעגל המכושף. תל אביב: עם עובד. V64 G33 144.5 DS
עוז-זלצברג, פניה, 2001. ישראלים, ברלין. ירושלים: כתר.
קלמפרר, ויקטור, 2005. יומנים: 1945-1933. תל אביב: עם עובד. A321 K54 247 DD
קניוק, יורם, 2004. הברלינאי האחרון. תל אביב: ידיעות אחרונות. A16 K36 5056 PJ
שלינק, ברנהארד, 2001. "ברית מילה", עמ' 143-184 בתוך אהבות מורחות. לוד: גני אביב. L531 L52 2680 PT

שיעור 11, 8.1.2012 □ מפיסטו: החיצוי בין התרבות והפוליטיקה אצל הגרמנים

התרבות, כמו הכפר, מחוברת לרומנטיקת הלב של הגרמנים, והם משתמשים בה, כמו באותנטיות, כדי לתרץ את הכישלון שלהם בפוליטיקה. בשיעור זה נתבונן במוטיב הנפילה באור חדש-ישן: הנאצים והחזרה למפיסטו.

צפייה בסרטו של איסטבן סאבו, מפיסטו, 1981.

Lepenis, Wolf, 2006. The Seduction of Culture in German History. Chapters 1 and 2, pp. 9-55. DD 97 L47 2006 (001369192)

הפנר, סבסטיאן, 2002. סיפור של גרמני: 1914-1933. תל אביב: חרגול. DD 86.7 H26 A31 2002 00051200

ברש-רובינשטיין, עמנואלה, 2010. השטן הנאצי: עיונים ב'מפיסטו' לקלאוס מאן וב'ממלא המקום' לרולף הוכהוט. ירושלים: מאגנס. פרק ראשון ושני, עמ' 7-80. PT 2625 A435 Z54 2010

שיעור 12, 15.1.2012 □ הגרמנים והבנאליות של הרוע

חמלה היא אסון מוסרי, טען היטלר, והיה מוכן להקריב גם את עמו על מזבח התהילה. היטלר לא היה יוצא-דופן. רוע הלב הגרמני היה שם לפניו, ובירור צריך לעמוד גם על אחריותו בימינו. נתבונן בבנאליות של הרוע של הרייך השלישי ובשורשיו, ונסה לדון באחריותו.

סרטו של מיכאל הנקה, סרט לבן 2009. [144 דקות]

ארנדט, חנה, 2000. אייכמן בירושלים: דו"ח על הבנאליות של הרוע. תל אביב: בבל.
DS 134.73 A741 2000

לצפייה: הספציאליסט, סרטו של אייל סיוון.

פאלאדה, הנס. 2010. לבד בברלין. תל אביב: פן ומשכל. 2010 J41 A58 2611 PT

בראונינג, כריסטופר רוברט, 2004. אנשים רגילים: גוד מילואים 101 של משטרת
הסדר ו"הפתרון הסופי" בפולין. תל אביב: ספריית עליית הגג.
DS 134.73 B771 2004

שיעור 13, 22.1.2012, הזיכרון הגרמני ואמביוולנטיות: התמודדות עם המלחמה כדוגמה לחיצוי

כמו לישראלים, גם לגרמנים לקח דור ושניים כדי להתחיל להתמודד בגלוי עם מה שהודחק עמוק כל כך אחרי מלחמת העולם השנייה. נדון בהתמודדויות שונות של הגרמנים עם הניסיון לבנות זיכרון ומופתים מול הטראומה, ונראה מה נותר מודחק ואיך פועלים הנרטיבים של הזיכרון.

צפייה בסרטו של אוליבר הירשביגל, הנפילה, 2005.
צפייה אישית בסרט "הילדים של היטלר", סרטו של חנוך זאבי.
צפייה אישית בסרט התיעודי: Children s'Hitler. בהנחיית ההיסטוריון גידו קנופ.

Eshel, A. (2000). Jewish Memories, German Futures: Recent Debates in Germany about the Past. Paper presented at the Paul Lecture 2000: Robert A. and Sandra S. Borns Jewish Studies Program, Bloomington.

Moltke, J. V. (2007). Sympathy for the devil: Cinema, history, and the politics of emotion. New German Critique, 102, 17-43.

Spengler, Oswald, 1926. The Decline of the West. New York: A.A. Knopf
Read: □Introduction,□ Pp. 3-50. CB 83 S6 (000000713).

Sebold, W.G. 2004. On the Natural History of Destruction. New York: The Modern Library. PT 405 S423 2003

Shlink, Bernhard, 2009. Guilt about the Past. Queensland: University of Queensland Press. Chapter 2: "The Presence of the Past", pp. 23-42.

מרגלית, גלעד, 2006. אשמה, סבל וזיכרון: גרמניה זוכרת את מתיה במלחמת העולם השנייה. חיפה: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה. 2007 M27 20 DD

בל, היינריך, 2010. מכירת החיסול של הכאב. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

גראס, גינתר, 2011. קילוף הבצל. אור יהודה: כנרת, זמורה-ביתן, דביר □ מוציאים לאור.
לקריאה, הסיפורים בעמודים 127-178. 2010 A61 O394 2662 PT.
גראס, גינתר, 2004. בהילוך של סרטן. אור יהודה: זמורה ביתן. 141 R338 2613 PT.

שלינק, ברנהארד, 1998. נער קריאה. תל אביב: זמורה ביתן. V671 L52 2680 PT.

דובה, אורסולה, 1999.
GERMANY: THE LEGACY OF BYSTANDERS, COWARDS, INFORMERS, DESKTOP
MURDERS, AND EXECUTIONERS
וגם...בפרונטליין

שיעור 14, 29.1.2012 □ פיצול, רצון והתנגדות בגרמניה

בשיעור זה נחזור לדיון בהתלבטות המוסרית של הגרמנים: חופש מחשבה מול חובת הפעולה. נראה
עד כמה ההתנגדות קשה להם, במיוחד מול סמכות וכוח.

צפייה בסרטו של יום וונדרס, מלאכים בשמי ברלין, 1987. 1227 OSV.

פרום, אריך, 1982. מנוס מחופש. תל אביב: דביר. 1992 F741 271 HM (000343757)

לנץ, זיגפריד, 2010. אניית המגדלור. ירושלים: כתר. 2009 F41 E583 2623 PT.

Fromm, Erich, 2010. On Disobedience. New York, HarperCollins. Pp. 1-12.
Stargardt, Nicholas, 2010. □The troubled patriot: German Innerlichkeit in World War
II. □ German History, 28 (3), 326-342. e-journal

Shlink, Bernhard, 2009. Guilt about the Past. Queensland: University of Queensland
Press. Read: "Prudence and Corruption," pp. 89-116.

קריאת כיתה: בנג'מין, ולטר, 1996 [1940]. "על מושג ההיסטוריה", עמ' 309-318. בתוך:
בנג'מין, ולטר, הרהורים □ כך ב', תל אביב: הקיבוץ המאוחד. 000532624 Ereserve

שיעור 15, הטוטליות, האני והגרמנים

בשיעור סיכום זה ננסה לבחון את השאלות היסודיות של הקורס ולבחון "האם הוא שהיה הוא שיהיה"?
האם היה שינוי אחרי 1945 ובאילו תחומים? מה אומר משטר השטאזי במזרח גרמניה? ומה מלמד
הזיכרון המודחק במערב? האם הגרמנים של ימינו הם "אותה חיה תרבותית" □ כי כולנו חיות
תרבותיות ומאוד שונות בשל התרבות שלנו □ כמו שהיו סביהם מהרייך השלישי? איפה הם ואיפה
אנחנו?

צפייה בסרטו של פלוריאן הנקל דונרסמארק, חיים של אחרים, 2006. 8356 OSV.

מרקוזה, הרברט, 1970. האדם החד ממדי. מרחביה: ספרית פועלים. M269 101 HM
<http://www.marcuse.org/herbert/pubs/64onedim/odmcontents.html>

קפקא, פרנץ, 1992. המשפט. ירושלים: שוקן. 1992 P71 A26 2621 PT

שיעור 16, תרבות, הגות וסוציולוגיה גרמנית

בשיעור זה נחזור לתיזה הבסיסית קורס זה ונברר מחדש את הטענה כי התיאוריה הסוציולוגית הגרמנית מהווה שיקוף של תימות תרבותיות עמוקות יותר □ עמוקות יותר היסטורית ורחבות יותר באתרי השפעתן (קולנוע, ספרות, שירה, פוליטיקה וחיים בגרמניה). נחזור לטקסטים סוציולוגיים יסודיים המבהירים את הייחודיות התרבותית של הסוציולוגיה הגרמנית.

Aron, Raymond. *German Sociology*. Glencoe: Free Press, 1957.

Frédéric Vandenberghe, 2009. *A Philosophical History of German Sociology*. Oxon, UK: Routledge.

Levine, Donald, 1995. *Visions of the Sociological Tradition*. Chicago: Chicago University Press. (Chapter 9: "The German tradition", pp. 181-211). ERESERVE
001429688

גרמניה לאן?

<http://www.guardian.co.uk/world/2013/mar/31/is-germany-too-powerful-for-europe>

סרטי בונס

הקבינט של ד"ר קליגרי

סופי שול

רוזנשטראסה

ילדה רעה

היהודי זיס

להתראות לנין

אשה בברלין

נער קריאה

ילדי פלא

סטודנטים רשאים להציע סרטים גרמניים □ ישנים או חדשים □ על-פי בחירתם.

חומר לקריאה נוספת:

שיעור 1, 30.10.2011 ׀ ההיסטוריה, הפיצול והגרמנים ׀ שיעור מבוא

שיעור מבוא זה ׀ החיוני לכל הבנת הקורס ואין בלתו ׀ יציג את המסגרת המושגית הבסיסית המנחה את הקורס. נדון בטראומות לאומיות עתיקות בגרמניה (התבוסה מול רומי, מלחמת הדת במאה ה-16) ונראה כיצד אלו ממשיכות ומכוננות פנים בהווה. נעשה זאת תוך התמקדות בהנגדה שהגרמנים נוהגים לעשות בין היוונים (הם שלפני הנפילה) לבין הרומאים (אחרי הנפילה והסיבה לנפילה).

צפייה בסרטו של אריק טיל, "לותר", 2003.

טיילר, א.ג'פ., 1983. מהלך ההיסטוריה הגרמנית. תל אביב: זמורה, ביתן.
פרק א': "גרמניה מחולקת: ירושת הקיסרות הרומית הקדושה", עמ' 11-33.

Kahler, Erich 1985. *The Germans*. Boulder: Westview. (Not available in library)
Chapter 1: ׀The uniqueness of Germany,׀ pp. 11-18.
Chapter 2: ׀The confrontation,׀ pp. 19-37.
Marcuse, Herbert. [1936] 2008. *A Study on Authority*. London: Verso.
Chapter 1: ׀Luther and Calvin,׀ pp. 12-34. HM 1251 M37 2008
Spengler, Oswald, 1924. ׀On the German national character.׀
Ginsberg, Morris, 1945. ׀German views of the German mind,׀ Pp. 43-69 in
Gooch, G.P. et.al., *The German Mind and Outlook*. London:
Chapman & Hall. DD 76 G4
Dumont, Louis. "Are cultures living beings? German identity in interaction." *Man*,
Vol. 21, no. 4 (1986): 587-604.

קריאות כיתה אפשריות להדגמת התימות:
ניטשה, פרידריך, 1976. המדע העליז. תל אביב: שוקן. E4 H4 3312 B
Heidegger, Martin, 1957. *Discourse on Thinking*. New York: Harper Torchbooks. B
3279 H48 G43
Speer, Albert 1946 ׀ summary statement in the Nuremberg Trial.
סרט הסברה חדש, הקורא לגרמנים לחזור להיות גרמנים: Duetschland bist du
<http://www.youtube.com/watch?vRRyfsxQ9M88&feature=related>

שיעור 2, 6.11.2011 ׀ הגולם והגרמנים

בשיעור זה נציג את אחד משני הנרטיבים הגרמניים הפופולריים, המכוננים הגות ויצירה בגרמניה מהמאה התשע עשרה ועד היום. נרטיב הגולם שקם על יוצרו נותן הסבר תרבותי "מוכן מראש" לכל התרחשות בהווה, מהשתלטות הקפיטליזם ועד אסונות אקולוגיים. לאן שלא נפנה, נחזור ונמצא בהגות הגרמנית את הנרטיב הבסיסי הזה, שמותיר את האשמה בידי הגולם שהשתלט על הגרמני הטהור.

צפייה בסרטו של פול וגנר, *Golem Der*, 1920. OSV 990.

Yair, Gad and Michaela Soyer, 2008. *The Golem and German Social Theory*.
Lanham, MD: Rowman & Littlefield. Chapter 1, pp. 13-36. HM 477 G3 Y35
Gelbin, Cathy S. "Golem Figures in Post-1989 German and Austrian Culture."
Pp. 193-208 in: *German Memory Contests: The Quest for Identity in Literature, Film,*

and Discourse since 1990, edited by Anne Fuchs, Mary Cosgrove and Georg Grote.
New York: Camden House, 2006.

Ledig, Elfi. 1988. "Making movie myths: Paul Wegener's 'The Golem'." Pp. 36-45 in
Golem: Danger, Deliverance and Art, edited by Emily D. Bilsky. New York: The
Jewish Museum. Ereserve 000531714

Meyrink, Gustav. 2005 [1914]. The Golem. Prague: Vitalis. PT 1327 M49 1976

מיירינק, גוסטב, 1997. הגולם. ירושלים: כרמל.

שיעור 3, 13.11.2011 □ פאוסט והגרמנים

שיעור זה משלים את קודמו ודן בגרטיב הבסיסי השני המכונן את החשיבה הגרמנית על ההיסטוריה של
נפילה: סיפורו של פאוסט כמשל, שלהם כנמשל. פאוסט הוא הגרמני הטוב, שהשטן מפתה אותו
לצעוד על עבר המודרניות, המדע והציוויליזציה. ואלו, מעשה שטן, משתלטים על הגרמני הטוב.
סיפור? מציאות?

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, Faust, 1926. 8297 OSV.

לקריאה

תנ"ך, ספר איוב + אחד משלושת הפריטים להלן:

Weber, Max. 1946. "The social psychology of the world religions."
Pp. 267-301 in From Max Weber: Essays in Sociology, edited
by H.H. Gerth and C. Wright Mills. New York: Oxford University Press.
HM 57 W44 (000030973)

Berman, Marshall. 1988. All that is Solid Melts into Air: The Experience of
Modernity. New York: Penguin. Pp. 37-86. CB 425 B458 1988
(001383388)

גתה, יוהן וולפגנג, 2006. פאוסט: טרגדיה. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב. לקרוא
את החלק הראשון של הטרגדיה; למתעניינים □ גם את השני. 2006 F2 H4 2034 PT
(001373862)

מאן, תומאס, 2003. בית בודנברוק. תל אביב: עם עובד. 2003 B81 A44 2625 PT
הסה, הרמן, [1919], 2006. דמיאן. תל אביב וירושלים: שוקן.

Mann, Thomas. 1963. □Germany and the Germans,□ pp. 45-65 in:
Thomas Mann's Addresses Delivered at the Library of Congress, 1942-1949.
Washington: Library of Congress.

Muller, Hans-Peter. 2011. "Goethe: the ambivalence of modernity and the Faustian
ethos of personality." Pp. 169-176 in Sociological Insights of Great Thinkers, edited
by Christopher Edling and Jens Rydgren. Santa Barbara: Praeger. HM 585 S593 2011

שיעור 4, 20.11.2011 □ הכפיל, ה- ngerDoppelg, והגרמנים

בשיעור זה נחזור למוטיב הפיצול, "הספליט", בהגות וביצירה הגרמנית, ונראה מדוע לגרמנים יש חובה יתירה אל הלא מודע ולשטני. נדון בהסבר הפרוידיאני של ציוויליזציה ומקומו של הארוס.

צפייה בסרטו של פול וגנר, *Prague of Student The*, 1912. OSV 3888 או OSV 10172

Hedman, John. 1990. The Double in Nineteenth-Century Fiction. London: McMillan. Chapters 1 and 2, pp. 1-20. PN 56 D67 H47 (000318169)

מרקוזה, הרברט, 1978. ארוס וציוויליזציה. בני ברק: ספרית פועלים, פרק 4, עמ' 56-72, "הדיאלקטיקה של הציוויליזציה". M371 173 BF
הופמן, א.ת.א, 1983. "איש-החול", עמ' 35-7. בתוך: קדירת הזהב וסיפורים אחרים. תל אביב: הקיבוץ המאוחד. M5 H4 2361 PT
שמיסו, אדלברט פון, 1998. הצל או המעשה המופלא בפטר שלמיל. תל אביב: עם עובד. PT 1834 P6 H4

קריאת כיתה: פרויד, זיגמונד, 1970. "המאויים". בתוך: כתבי זיגמונד פרויד □ כרך 4.
תל אביב: דביר. 1966 A1 F84 173 BF

קריאה רלוונטית להרחבה:

Coates, Paul. 1988. *The Double and the Other: Identity as Ideology in Post-Romantic Fiction*. Hampshire: MaCmillan Press. PN 56 D67 C6

Rank, Otto. 1971. *The Double: A Psychoanalytic Study*. North Carolina: The University of North Carolina Press. PN 56 D67 R25

שיעור 5, 27.11.2011 □ חברה, תעשייה ומהפכה אצל הגרמנים

בשיעור זה נפנה להתמודדות של הגרמנים עם המודרניות, הקפיטליזם והטכנולוגיה, ונראה כיצד הנרטיבים המכוננים בהם דנו חוזרים ומופיעים בביטויים תרבותיים שונים: קולנוע, מדע ספרות. נדון בקפיטליזם מצד אחד, ובחווית האדם המנוכר □ מעצמו ומשפחתו □ מצד שני. בשולי הדברים נלמד על הזיהוי בין אמריקה לשטן לאורך מאתיים השנים האחרונות.

[illegible]

מרכס, קרל, 1977. כתבי שחרות. בעריכת שלמה אבינרי. תל אביב:
פועלים. A221 39.5 HX

פרק ד': "העבודה המנוכרת", עמ' 118-131. *ereserve*. 000525503

פריש, מקס . 1982. הומו פאבר. תל אביב: פועלים. 1963 H61 R814 2611 PT.

על אנטי-אמריקניות בהגות הגרמנית:

Ceaser, James W. 2003. "A genealogy of anti-Americanism." The Public Interest, Summer 2003: 3-18.

שיעור 6, 4.12.2011 □ המדים והגרמנים

הגרמנים חוזרים ועוסקים בשאלה של חופש מול ציות, ורואים את המדים והשררה כביטוי אחד של ישותם העמוקה, אך יש בהם אמביוולנטיות עמוקה בעניין: בשיעור זה נתמקד במדים כמטאפורה רחבה יותר של מוטיב הציות והצייתנות בתרבות הגרמנית, אליו נחזור בהמשך שוב ושוב.

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, *Laugh Last*, 1924, OSV 8301 ג.×ג. 10.5

קאנט, עמנואל, 1997. "תשובה לשאלה: נאורות מהי?", עמ' 45-52 בתוך בשארה, עזמי (עורך), הנאורות □ פרויקט שלא נשלם? שש מסות על נאורות ומורדניזם. תל אביב: הקיבוץ המאוחד. 000523125 Ereserve

Marcuse, Herbert. [1936] 2008. *A Study on Authority*. London: Verso.
Chapter 2: "Kant," pp. 35-50. HM 1251 M37 2008

מאן, היינריך, 1986. הנתין. תל אביב: זמורה, ביתן □ מוציאים לאור.
PT 2625 A43 V61 (000369393)

קריאת כיתה
 ברוך, הרמן, 1988. הסהרורים: טרילוגיה. בני ברק: הקיבוץ המאוחד. עמ' 17-21.
 Ereserve 000531718 and PT 2603 R657 S361
 קפקא, פרנץ, 2007 [1917-1924]. "לשאלת החוקים", עמ' 119-121. בתוך: פ. קפקא,
 היונה שעל הגג [כתבים מן העיזבון]. תל אביב: עם עובד. B751 A26 2621 PT
 קפקא, פרנץ, 1993. "בפתח החוק", עמ' 112-113. בתוך: פ. קפקא, סיפורים. ירושלים
 אביב: שוקן. 1993 A61 A26 2621 PT

שיעור 7, 11.12.2011 □ הכפר, העיר המודרניות והגרמנים

אחד הניגודים הבסיסיים בהוויה הגרמנית – המכונן את מושגי היסוד של הסוציולוגיה – הוא בין הכפר (הטבעי, הבריא, השורשי והאותנטי) לעיר (המנוונת, המנוכרת, הזרה). נראה כיצד הנגדה זו מופיעה בהגות הגרמנית בכל זירותיה.

צפייה בסרטו של קארל גרון, *Strasse Die*, 1923.

Toennies, Ferdinand. [1887] 1963. *Community and Society*. New York: Harper Torchbooks. Part 1, pp. 33-102. HM 57 T633 1957 (000112030)

Stern, Fritz, 1961. *The Politics of Cultural Despair: A Study in the Rise of the Germanic Ideology*. Berkeley: University of California Press. Introduction, pp. xi-xxx. DD 76 S72 1965

זימל גיאורג, 2004. "העיר הגדולה וחי הנפש", עמ' 23-40. בתוך זימל, פארק ווירט',

אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית. תל אביב: רסלינג.

Ereserve000524030

צוויג, סטפן, 1982. העולם של אתמול. תל אביב: זמורה ביתן. W481 W42 2653 PT

שיעור 8, 11.12.2011 □ האישה הגרמנית: הנפילה לאמריקה

הפיצול הכרוני בהווה הגרמנית בא לידי ביטוי גם בהבנת הנשיות והגבריות בגרמניה, גם בהבנת המיניות והעירום. בשיעור זה נדון בדימוי הדמוני שיש לנשיות, המפתה, המדיחה, המפילה מגן-העדן. נדון בכאוס של המין ובהיתר לחגוג אותו בזירות הידועות של הקרנבל, המאפשר התפרצויות של הכאוטי בלי לאיים על הסדר.

צפייה בסרטו של פרידריך מורנאו, *Sunrise, 1927, OSV 1766*.

Ermarth, Michael, 2012. *Girls Gone Wild in Weimar Germany: Siegfried Kracauer on Girlkultur and the Un-Kultur of Americanism. MODERNISM/Modernity, Vol. 19(1): 1-18.*

אלמונית, 2006. אישה בברלין: רשימות יומן מ-20 באפריל עד 22 ביוני 1945. תל אביב: עם עובד. 001356905) 2005 F721 811.5 D

שיעור 9, 18.12.2011 □ הפרופסור, סוגי סמכות והגרמנים

בשיעור זה נחזור לסוגיית הסמכות והציות, ונראה אותה במופעה המטרימים את מה שעומד לבוא בהיסטוריה הגרמנית של הרייך השלישי. האם הנאציזם הוא ביטוי חדש למסורות קודמות ("האנטישמיות החדשה") או שמא הוא "יש מאין"? אנחנו נדגיש את "החדשה", אך נראה שהיא לא ממש חדשה ולא ממש חלפה.

צפייה בסרטו של יוסף שטרנברג, *Angel Blue The, 1930, OSV 9395*.

ובר, מקס, 1980. על הכאריזמה ובניית המוסדות. ירושלים: מאגנס. "משמעותה של משמעת", עמ' 17-26. W381 131 HM 000174983)

Yair, Gad and Michaela Soyer, 2008. *The Golem in German Social Theory. Lanham, MD: Rowman & Littlefield. Chapter 4, pp. 77-110. HM 477 G3 Y35*

Schaffner, Bertrand, 1948. *Father Land. New York: Columbia University Press. □The German father□, pp. 15-33. DD 76 S3*

מאן, היינריך, 1987. פרופסור אונרט (המלאך הכחול). תל אביב: זמורה ביתן □ מוציאים לאור. P71 A43 2625 PT 000369424)

קפקא, פרנץ, 1993. "יוזפינה הזמרת או עם העכברים", עמ' 204-223. בתוך: פ. קפקא, סיפורים. ירושלים ותל אביב: שוקן. 1993 A61 A26 2621 PT

סרטו של מיכאל הנקה, סרט לבן 2009. [144 דקות]

ארנדט, חנה, 2000. אייכמן בירושלים: דו"ח על הבנאליות של הרוע. תל אביב: בבל.
DS 134.73 A741 2000

לצפייה: הספציאליסט, סרטו של אייל סיוון.

פאלאדה, הנס. 2010. לבד בברלין. תל אביב: פן ומשכל. 2010 J41 A58 2611 PT

בראונינג, כריסטופר רוברט, 2004. אנשים רגילים: גדוד מילואים 101 של משטרת
הסדר ו"הפתרון הסופי" בפולין. תל אביב: ספריית עליית הגג.
DS 134.73 B771 2004

שיעור 13, 22.1.2012, הזיכרון הגרמני ואמביוולנטיות: התמודדות עם המלחמה כדוגמה לחיצוי

כמו לישראלים, גם לגרמנים לקח דור ושניים כדי להתחיל להתמודד בגלוי עם מה שהודחק עמוק כל
כך אחרי מלחמת העולם השנייה. נדון בהתמודדויות שונות של הגרמנים עם הניסיון לבנות זיכרון
ומופתים מול הטראומה, ונראה מה נותר מודחק ואיך פועלים הנרטיבים של הזיכרון.

צפייה בסרטו של אוליבר הירשביגל, הנפילה, 2005.
צפייה אישית בסרט "הילדים של היטלר", סרטו של חנוך זאבי.
צפייה אישית בסרט התיעודי: Children s'Hitler. בהנחיית ההיסטוריון גידו קנופ.

Eshel, A. (2000). Jewish Memories, German Futures: Recent Debates in Germany
about the Past. Paper presented at the Paul Lecture 2000: Robert A. and Sandra S.
Borns Jewish Studies Program, Bloomington.

Moltke, J. V. (2007). Sympathy for the devil: Cinema, history, and the politics of
emotion. New German Critique, 102, 17-43.

Spengler, Oswald, 1926. The Decline of the West. New York: A.A. Knop
Read: □Introduction,□ Pp. 3-50. CB 83 S6 (000000713).

Sebald, W.G. 2004. On the Natural History of Destruction. New York:
The Modern Library. PT 405 S423 2003

Shlink, Bernhard, 2009. Guilt about the Past. Queensland: University of Queensland
Press. Chapter 2: "The Presence of the Past", pp. 23-42.

מרגלית, גלעד, 2006. אשמה, סבל וזיכרון: גרמניה זוכרת את מתיה במלחמת העולם
השנייה. חיפה: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה. 2007 M27 20 DD

בל, היינריך, 2010. מכירת החיסול של הכאב. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

גראס, גינתר, 2011. קילוף הבצל. אור יהודה: כנרת, זמורה-ביתן, דביר □ מוציאים לאור.
2010 A61 O394 2662 PT. 178-127

גראס, גינטר, 2004. בהילוך של סרטן. אור יהודה: זמורה ביתן. I41 R338 2613 PT

שלינק, ברנהארד, 1998. נער קריאה. תל אביב: זמורה ביתן. V671 L52 2680 PT

דובה, אורסולה, 1999.
GERMANY: THE LEGACY OF BYSTANDERS, COWARDS, INFORMERS, DESKTOP
MURDERS, AND EXECUTIONERS
וגם...בפרונטליין

שיעור 14, 29.1.2012 □ פיצול, רצון והתנגדות בגרמניה

בשיעור זה נחזור לדיון בהתלבטות המוסרית של הגרמנים: חופש מחשבה מול חובת הפעולה. נראה
עד כמה ההתנגדות קשה להם, במיוחד מול סמכות וכוח.

צפייה בסרטו של יום וונדרס, מלאכים בשמי ברלין, 1987. 1227 OSV

פרום, אריך, 1982. מנוס מחופש. תל אביב: דביר. 1992 F741 271 HM (000343757)

לנץ, זיגפריד, 2010. אניית המגדלור. ירושלים: כתר. 2009 F41 E583 2623 PT

Fromm, Erich, 2010. On Disobedience. New York, HarperCollins. Pp. 1-12.
Stargardt, Nicholas, 2010. □The troubled patriot: German Innerlichkeit in World War
II. □ German History, 28 (3), 326-342. e-journal

Shlink, Bernhard, 2009. Guilt about the Past. Queensland: University of Queensland
Press. Read: "Prudence and Corruption," pp. 89-116.

קריאת כיתה: בנג'מין, ולטר, 1996 [1940]. "על מושג ההיסטוריה", עמ' 309-318. בתוך:
בנג'מין, ולטר, הרהורים □ כרך ב', תל אביב: הקיבוץ המאוחד. 000532624 Ereserve

שיעור 15, הטוטליות, האני והגרמנים

בשיעור סיכום זה ננסה לבחון את השאלות היסודיות של הקורס ולבחון "האם הוא שהיה הוא שיהיה"?
האם היה שינוי אחרי 1945 ובאילו תחומים? מה אומר משטר השטאזי במזרח גרמניה? ומה מלמד
הזיכרון המודחק במערב? האם הגרמנים של ימינו הם "אותה חיה תרבותית" □ כי כולנו חיות
תרבותיות ומאוד שונות בשל התרבות שלנו □ כמו שהיו סביהם מהרייך השלישי? איפה הם ואיפה
אנחנו?

צפייה בסרטו של פלוריאן הנקל דונרסמארק, חיים של אחרים, 2006. 8356 OSV

מרקוזה, הרברט, 1970. האדם החד ממדי. מרחביה: ספרית פועלים. M269 101 HM
<http://www.marcuse.org/herbert/pubs/64onedim/odmcontents.html>

קפקא, פרנץ, 1992. המשפט. ירושלים: שוקן. 1992 P71 A26 2621 PT

שיעור 16, תרבות, הגות וסוציולוגיה גרמנית

בשיעור זה נחזור לתיזה הבסיסית קורס זה ונברר מחדש את הטענה כי התיאוריה הסוציולוגית הגרמנית מהווה שיקוף של תימות תרבותיות עמוקות יותר □ עמוקות יותר היסטורית ורחבות יותר באתרי השפעתן (קולנוע, ספרות, שירה, פוליטיקה וחיים בגרמניה). נחזור לטקסטים סוציולוגיים יסודיים המבהירים את הייחודיות התרבותית של הסוציולוגיה הגרמנית.

Aron, Raymond. *German Sociology*. Glencoe: Free Press, 1957.

Frédéric Vandenberghe, 2009. *A Philosophical History of German Sociology*. Oxon, UK: Routledge.

Levine, Donald, 1995. *Visions of the Sociological Tradition*. Chicago: Chicago University Press. (Chapter 9: "The German tradition", pp. 181-211). ERESERVE 001429688

גרמניה לאן?

<http://www.guardian.co.uk/world/2013/mar/31/is-germany-too-powerful-for-europe>

סרטי בונס

הקבינט של ד"ר קליגרי

סופי שול

רונשטראסה

ילדה רעה

היהודי זיס

להתראות לנין

אשה בברלין

נער קריאה

ילדי פלא

סטודנטים רשאים להציע סרטים גרמניים □ ישנים או חדשים □ על-פי בחירתם.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 100 %

הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: